

Naziv rada:

Put Alije Đerzeleza Iva Andrića

Put Alije Đerzeleza je prva Andrićeva pripovetka koja predstavlja nagli i neočekivani prelom, raskid sa stihovnom prozom *Nemira* i *Ex ponta*.

Kada je reč o kompoziciji, ova pripovetka predstavlja triptih. Prvi deo pripovetke – *Đerzelez u hanu* – objavljen je 1918. godine u časopisu „Književni jug”; drugi deo – *Đerzelez na putu* – objavljen je sledeće godine u istom časopisu, dok je pripovetka u celosti štampana 1920. godine, kada se pojavio i treći deo – *Đerzelez u Sarajevu*.

U središtu priče je drevni junak koji je stotinama godina živeo u narodnom predanju i usmenoj poeziji, pa se zbor toga postavlja pitanje istorijske i legendarne podloge pripovedanja. Poznavalje te ravni rasvetljuje stvaralački proces, omogućuje da se uoči šta je pripovedač preuzeo iz tradicije, gde je odstupao od nje, kada i zašto joj protivreči, šta dopisuje, šta i kako produbljuje i predstavlja u drugačijoj svetlosti.

U literaturi se navodi više istorijskih ličnosti koje su mogle poslužiti kao ishodište ovom epskom junaku.¹ U pesmama Alija Đerzelez preuzima mnoge osobine od dugih epskih junaka. Njegov konj je, na primer, krilat, kao i Pegaz u grčkoj mitologiji ili konj vojvode Momčila u našoj tradiciji. Prema predanju, Đerzeleza je podojila vila i tako mu dala neviđenu snagu i na neki način mitski status. U mešanju različitih tradicija i vremena, on je postao i pobratim Kraljevića Marka, ali i sin jedne sarajevske udovice i deli-Radivoja, odnosno, Novaković Gruje – junaka iz nešto kasnijih hajdučkih vremena.

Možemo reći da ova Andrićeva pripovetka nagoveštava, zapravo, jedan značajan pravac stvaralačkog interesovanja za prošlost u novijoj

¹ Vojislav Đurić, *Antologija narodnih junačkih pesama*, SKZ, Beograd, 1988, str. 736.

književnosti. To je književnost koja nastaje na nekoj istorijskoj, mitskoj ili legendarnoj podlozi, ali za razliku od istorijskog romana 19. veka, ona ne prikazuje prošlost u romantičnom svetlu, već često teži preispitivanju legendarnih motiva. Andrićev književni postupak ima obeležja slobodnog i ironičnog odnosa prema istorijskoj i legendarnoj građi. Glavni junak izložen je procesu ironične destrukcije. Andrića ne zanima legendarna i junačka snaga ove ličnosti, nego njen društveni i intimni život. Andrić ne postavlja svog Đerzeleza na krilatog konja poput onog kojeg taj legendarni junak jaše u narodnim pesmama. Andrićev junak se pojavljuje „na bijelu konju, krvavih očiju”² gde beli konj dočarava oreol i dostojanstvo pobjednika, i gde igra beline i krvi otelovljuje bivalentnu prirodu junaka koji ga jaše. Ta igra boja nastavlja se i dalje u opisu konja i njegovog jahača: „...crvene su kite bile bijelca po očima, a dugi, čistim zlatom vezeni čevkeni na Đerzelezu sjali su i poigravali na vjetru.”³

U hanu je Đerzeleza dočekalo ćutanje puno divljenja i poštovanja: „Pjesma je išla pred njim. ... On je nosio slavu mnogih megdana i snagu koja je ulijevala strah; svi su bili čuli za njega, ali ga je malo ko vidio, jer je on projahao svoju mladost između Travnika i Stambola.”⁴ Pad legendarnog junaka u šarenilo bosanskog sveta počinje već onog trenutka kada Đerzelez sjaše s konja. „Kad sjaha i pođe prema kapiji, vidjelo se da je neobično nizak i zdepast i da hoda sporo i raskoračeno kao ljudi koji nisu navikli da hode pješice.”⁵

Dominantna tema ove pripovetke jeste večiti ljudski nemir u težnji za osvajanjem nemogućeg i apsolutnog. Taj nemir još više je potenciran Đerzelezovom usamnjenošću pošto je on junak, uzvišen, nedostupan, mitološki polubog ali u liku zdepastog, krivonogog čoveka. Njega su snaga i slava učinili nesvakidašnjim, nebeskim i usamljenim. Andrić je Đerzeleza spustio među ljude, učinio ga drugačijim i izuzetnim među njima, pomalo demonskim, i time još više pojačao razliku između njega i običnih ljudi. Izgledao im je isprva čudan a potom smešan kada su se njegovi neobuzdani i naivni prohtevi sukobili sa stvarnošću.

„Nesrećan, slavan i smešan”⁶ putujući onamo kuda ga vode njegovi mutni i strašni nemiri, Đerzelez je prelazni oblik, prvi stepen deziluzije. Sredina u kojoj se našao predstavlja realno lice kasabe, to je onaj sitan svet koji sve obara u prašinu i pokušava da podredi sebi.

„Za nekoliko dana je posve iščezao čarobni krug oko Đerzeleza; jedan po jedan približavali su mu se ovi bijelosvjetski ljudi s nesvjesnom željom

² Ivo Andrić, *Put Alije Đerzeleza*, u: *Priča o vezirovom slonu*, Rad, Beograd, 1960, str. 47.

³ Ibid., str. 47.

⁴ Ibid., str. 47.

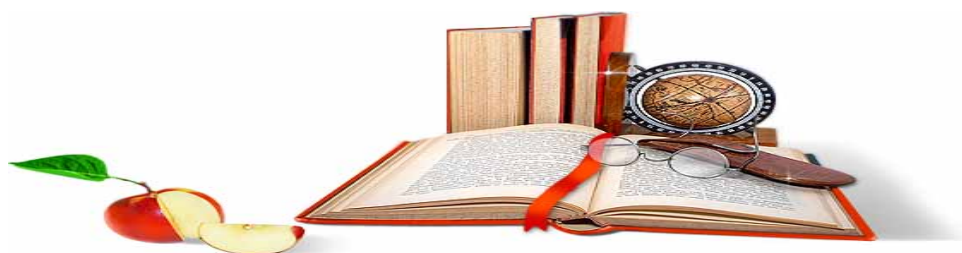
⁵ Ibid., str. 47.

⁶ Ibid., str. 59.

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **SEMINARSKI**, **DIPLOMSKI** ILI **MATURSKI** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHUVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **BAZI** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **IZRADA RADOVA**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **FORUMU** ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com